

Pikakoulutusta vanhan taidon sijaan

Heuschmannin huolenaiheena on vanhan hevosten koulutustaidon ja perimätiedon katoaminen maailmasta, jossa ihmiset ajattelevat vain dollareita ja euroja. – Vanhat mestarit tiesivät, että nuori hevonen tarvitsee kaksi vuotta kehittyäkseen kantamaan ratsastajaa selässään ja samalla liikkuen irtonaisesti, tahdikkaasti, lennokkaasti, kevyellä kuolaintuntumalla ja suoraan. Vanhan koulukunnan mukaan 3-4 –vuotiaat hevoset olivat ensimmäisenä koulutusvuotenaan nuoria remontteja, seuraavana vuonna vanhoja remontteja, mutta edelleen remontteja, vauvoja. Tänäpäin alle 3-vuotiaat hevoset prässätään parissa kuukaudessa vaikeiden luokkien muotoon, jotta ne voidaan esittää oripäivillä ja myydä huikeaan hintaan kuuluisissa huutokaupoissa. Mutta 3-vuotias hevonen ei saa eikä voi näyttää valmiilta ja henkeäsalpaavan upealta sivulta otetussa kuvassa, se on luonnonvastaista. Jos 3-vuotias hevonen on ”spectacular”, sen on väärin koulutettu, Heuschmann sanoo. – Hyvin nopeasti ostaja huomaa, että hänen suuri tähtilupauksensa rupeaa liikkumaan yhä huonommin ja vaivalloisemmin, se on haluton tekemään töitä ja kutistuu silmissä, koska sillä on kipuja. Seuraavaksi ovatkin sitten ostajan lakimiehet asialla. Samanlaisena kuin huutokaupassa ostaja ei näe hevostaan seuraavaan kahteen vuoteen, Heuschmann tietää kokemuksesta.

Reippaasti eteenpäin, eteen ja alas

Heuschmannin videotyppi näytti kuvan hevosen luurangosta. – Tämä on Foxtrot, hän esitteli vanhan ratsun jäämisiä. - Tämä silta, hän sanoi näyttäen hevosen selkäranka, yhdistää hevosen etuosan takaosaan. Jotta silta voisi hevosen oman painon lisäksi kantaa ratsastajaa, sen täytyy saada tukea lihaksista, jänteistä ja nivelsiteistä. Nuorella hevosella nämä eivät vielä ole niin kehittyneet, että hevosta voisi ratsastaa samalla tavalla kuin vanhempaa. Nuori hevonen ei ole rakennettu kantamaan painoa, vaan juoksemaan, laukkaamaan, Heuschmann painottaa.

- Siksi kahden ensimmäisen koulutusvuoden tärkein tehtävä on vahvistaa nuoren hevosen ylälinjaa, sillä vain pitkän ja vahvan ylälinjan avulla vältytään selän rasittamiselta. Nuoren hevosen perusratsastuksen täytyisi olla vain tätä: ulos maastoon, reippaasti eteen, hevosen kaula pitkäksi eteen ja alas, turpa eteen ja alas.

- Tässä on Felix Bürkner, vanha mestari, hän näytti vanhaa, naarmuuntunutta valokuvaa, jossa lihaksekas hevonen polki keskittyneen ja tyytyväisen näköisenä. – Bürkner näki nuoren, kookkaan mutta täysin lihaksettoman ja laiskannäköisen hevosen. Siinä oli jotain muutakin kuin suuret liikkeet, se miellytti taitavaa ratsastajaa, ja hän osti hevosen. Bürkner on kertonut, että kaksi vuotta ratsasti hevosellaan kevyessä istunnassa maastossa, laukkaradoilla, teillä ja metsissä koskematta kertaakaan hevosen suuhun ja sitä kautta kaulaan, se sai liikkua eteenpäin vapaalla ohjalla, jotta se voisi itse muokata kaulansa ja selkänsä pitkäksi, vahvaksi, joustavaksi, Heuschmann kertoo. – Tänäpäin hevoset pikakoulutetaan Bundeschampionaatin finaaliin kahdessa viikossa, hän huokaa.

- Luonnollisessa olotilassa, laitumella, hevonen kulkee turpa maassa 16 tuntia vuorokaudessa etsien syötävää ja syöden, ja silloin ne sekä venyttävät ylälinjaansa että ovat jatkuvassa liikkeessä, Heuschmann muistuttaa.

Tappava showravi

- Ensimmäisen koulutusvuoden aikana hevosen kaulan ylälihakset alkavat kehittyä, jolloin ne rupeavat tukemaan nivelsiteitä ja tekemään niiden työn. Hevonen rupeaa asteittain kantamaan itseään (Relative Aufrichtung) lihaksiston sallimissa määrin. Tämän vastakohtana on Absolute Aufrichtung, jonka ratsastaja tekee käsillään. Vuosien myötä voidaan ratsastuksessa päästä myös oikeaan Absolute Aufrichtung'iin, edellyttäen, että hevosen pitkät selkälihakset kykenevät supistumaan ja rentoutumaan.

Pitkä selkälihas on liikelihäs, ei kantava lihas. Kaikkihan haluavat irtonaisesti liikkuvan hevosen, jonka etujalka nousee ylös, eteen ja alas puoliympyrän muotoisesti. Jos pitkä selkälihas on jännittynyt, hevonen ei liiku irtonaisesti vaan nostaa jalkansa ylös niin, että kavio osoittaa kohti taivasta, ja sitten jalka palaa pamahtaen maahan. Negatiivinen jännitys selässä ei päästä hevosta eteenpäin. Kun siis ratsastaja vetää hevosta ylöspäin, liike ei vie eteenpäin.

- Ja tällaista, sanoo Heuschmann vakavasti, näkee myös MM- ja olympiatasolla. Puhdas ravi on kaksitahtinen liike, jossa diagonaali jalkapari liikkuu yhdensuuntaisesti, hän sanoi näyttäen kuvaa pilaantumattomasta, kauniisti liikkuvasta nuoresta hevosesta ja sen rinnalla Jerezin MM-kisaosanottajasta, jossa etu- ja takajalan liike oli täysin eriparia. – Tuo on showravia, hän tuhahtaa. Vanhat mestarit tiesivät, että sellaista ei koskaan pidä ratsastaa, paitsi puolisokeille tuomareille tai tietämättömille ostajille. Älkää ratsastako sitä, se tappaa hevosen, Heuschmann vetoaa auditorion hevosystäviin.

Mestaruuskisojen koulutuomareilla suuri vastuu

Tauon aika Heuschmann pohti suurten mestaruuskilpailujen – olympialaiset, maailmanmestaruudet, Euroopan mestaruudet – mitalisteja. Hieman kärjistäen Heuschmann totesi, ettei maailman huipulla ole yhtään kouluhevosta, joka liikkuisi oikealla tavalla. Warendorfissa järjestetyssä ammattilaisten seminaarissa, johon kokoontui niin tuomareita, valmentajia kuin eläinlääkäreitä, Heuschmannin kiitettiin olevan oikeassa ja oikealla asialla. Mutta paraneeko tilanne?

– Niin kauan kuin mestaruuskilpailujen tuomarit osoittavat etukavioitaan ylöspäin ravissa viskovia, takajalkojaan tökötellen liikuttavia hevosia ja sanovat: tässä on maailmanmestari, niin kauan alempien tasojen tuomarit arvostelevat saman mallin mukaan, eikä mikään muutu. Oripäivillä askellajituomareilla pitäisi olla niin paljon siviilirohkeutta ja asiantuntemusta, että he heittäisivät ulos kaikki sokaisevaa tekoravia esittävät kolmivuotiaat sanoen, tulkaa takaisin, kun hevonen ravaa luonnollisesti, Heuschmann painottaa. – Mutta en usko, että kovinkaan moni Saksan maajoukkueratsastajista viitsii kuunnella sanomaani, hän miettii. – Näen heidän joukossaan vain yhden ratsastajan, Ingrid Klimke'n, joka on kouluttanut ja ratsastanut hevosensa oikein. Mutta hän onkin ratsastanut vanhan koulukunnan mestarin valmennuksessa, Heuschmann kiittää monipuolista ratsastajaa, joka on kilpaillut myös kenttäradoilla mestaruuskilpailuja myöten.

Nuori hevonen väsy ja kipeytyy nopeasti

Luentosalissa Heuschmann näytti yleisölle kuvan 3-vuotiaasta hevosesta, jonka kaula oli vedetty pakettiin. – Liian lyhyeksi vedetty kaula pakottaa pitkän selkälihaksen kantamaan enemmän painoa, jolloin selkä jännittyy ja jäykistyy, minkä seurauksena hevonen tulee laiskaksi ja haluttomaksi eikä mene eteen. Pitkän selkälihaksen täytyisi sallia hevosen kävelevän pitkin, joustavin ja rennoin askelin, mutta jos sen täytyy kannattaa ratsastajaa, askel lyhenee ja passimaistuu.

- Vanhat mestarit opettivat, että hevosen koulutuksen tehtävä on säilyttää hevosen kolme luontaista askellajia, ja parantaa niitä. Tänä päivänä kun vain raha ratkaisee, hevoset pikakoulutetaan ja pilataan. Olemme unohtaneet vanhan taidon.

- Nuorta hevosta täytyy ratsastaa hellävaroen. Sehän on valmis antamaan kaikkensa, ravaa ratsastajansa alla irtonaisin, tahdikkain askelin, häntä pehmeästi liikettä myötäillen, venyttäen päättään ja kaulaansa eteen alas. Mutta se väsy hyvin nopeasti, ja kun se väsy, sen selkä kipeytyy ja se nostaa päänsä ylös. Vanhat taitajat siirtyivät tuolloin välittömästi käyntiin, nousivat ratsailta ja taluttivat hevostaan kunnes se lakkasi jännittämästä, selkä rentoutui ja se rupesi kävelemään luottavaisesti, irtonaisin, tahdikkain ja pitkin askelin. Vaan mitä tekee nykyratsastaja? Hän prässää hevosen takaisin ”muotoon”, pakottaa pahimmassa tapauksessa apuohjien avulla kaulan peräänantoon. Tästä seuraa, että lihas, jonka pitäisi voimistua ja kehittyä, ei voi sitä tehdä, sillä kasvu edellyttää työn ja levon vuorovaikutusta.

- Nuori hevonen pitää ratsastaa eteen ja alas, ei kasaan ja ylös. Kestää vuosia, ennen kuin hevosen lihakset ovat niin vahvat, että ne jaksavat samanaikaisesti työntää ja kantaa, kuten piaffessa vaaditaan. Piaffen ratsastaminen nelivuotiaalla hevosella on monkeydressagea, Heuschmann tuomitsee.

- Vanhat mestarit etenivät hevosten koulutuksessa oikein ja vähitellen, edellisestä vaiheesta seuraavaan: Takt – Losgelassenheit – Anlehnung – Schwung – Geraderichten – Sammlung. Ensimmäisenä tahti, sitten irtonaisuus – (kuolain)tuntuma – lennokkuus – suoristus ja vasta viimeisenä kokoaminen, vuosien päästä.

Maastoon ja hankeen!

- Aikaisemmin nuorten hevosten kouluttajat osallistuivat 4-vuotiailla hevosilla ketunmetsästyksiin, jossa hevoset saivat laukata minkä pääsivät vaihtelevassa maastossa. Tänä 4-vuotiaan, tulevan kouluratsun maailma rajoittuu 20 – 60 – 20 – 60 metrin siivuihin. Me teemme hevosistamme koneita, mutta odotamme niiden liikkuvan hevosten lailla, sanoo Heuschmann ja havainnollistaa sanomaansa tarinalla arkielämästä.

- Meille tuotiin 12-vuotias GP-kouluratsu parannettavaksi, kertoo lähes 200 hevosen tallia Baijerissa eläinlääkäriveljensä kanssa pitävä Heuschmann. – Hevonen ei osannut enää edes kävellä. Lähdimme sen kanssa maastoon. Ensimmäisinä päivinä se oli kauhusta jäykkä ja pelkäsi kaikkea. Se oli meillä viisi kuukautta, jona aikana ratsastimme vain maastossa. Ravasimme ja laukkasimme teillä ja niityillä, kiipeilimme mäkiä ylös ja alas, hyppelimme ojia ja mitä tahansa maastoesteitä. Hevonen oppi uudelleen olemaan hevonen ja on voinut palata kilparadoille.

- Kouluhevosellakin on neljä jalkaa ja vahvat lihakset, se voi laukata maastossa ja tarpoa hangessa. Suomen kovissa keliolosuhteissa täytyy vain löytää mahdollisuudet, ei antaa jään tms. estää sitä. Hevosten kaulan ja niskan täytyy välillä saada lomaa, holiday to the neck, muistuttaa Heuschmann.

- *Jatkuu* -